

AJALOO RIIGIEKSAMI TEEMAD 2006

EESTI AJALUGU

1) Eesti ajaloo perioodid, üldiseloostus ja pöördepunktid

Pöördepunktid: muistne vabadusvõitlus, Liivi sõda, Poola-Rootsi sõjad, Põhjasõda, maailmasõjad ja okupatsioonid. Iseseisvumine ja taasiseseisvumine.

Antud teema eeldab, et õpilased teavad, missugused sündmused viisid Eesti ala ühe või teise riigi koosseisu ning milliseid muutusi võimude vahetumine endaga kaasa tõi. Eksamil ei eeldata üksikasjalist sõdade käigu teadmist. Eksaminand peab tundma administratiivse jaotuse muutumist, kirjeldatavate sündmuste/protsesside ajaloolist tausta, oskama analüüsida kaardil leiduvat teavet, tundma erinevate ajalooperioodide tähtsamaid sündmusi, orienteeruma ajas – oskama paigutada Eesti ajaloo ja kultuuri tähtsamaid sündmusi õigesse ajaperioodi.

2) Eesti talurahvas 14. sajandist Eesti iseseisvumiseni

Õiguslik olukord, seadused ja reformid, koormised, majanduslik olukord, elu-olu. Teema lõpeb maareformiga Eesti Vabariigis.

3) Eesti iseseisvumine ja taasiseseisvumine

Eesti iseseisvumise eeldused (olukord maailmas, Venemaal ja Eestis). Autonoomia. Maapäev. Poliitiline areng. Enamlaste võimuhaaramine. Eesti Vabariigi väljakuulutamine. Saksa okupatsioon. Vabadussõja põhjused ja tulemused. Asutav Kogu. Tartu rahu.

Eesti taasiseseisvumise eeldused (olukord maailmas, NSV Liidus ja Eestis), poliitiline areng (sündmused ja liikumised), augustiputš, iseseisvuse väljakuulutamine, põhiseaduse vastuvõtmine ja põhiseaduslike institutsioonide taastamine

ÜLDAJALUGU

1) Rahvusvahelised suhted 20. sajandil (1991. aastani)

Suurriikide liidud 20. sajandi algul. Esimese maailmasõja põhjused ja tulemused. Muutused Euroopa poliitilisel kaardil. Rahvasteliit. Versailles' süsteem ja selle lagunemine.

Lepituspoliitika. Münchener konverents. MRP.

Teise maailmasõja sõdivad pooled. Atlandi harta. Potsdami konverents.

Teise maailmasõja tulemused.

Külm sõda. Trumani doktriin. Marshalli plaan. Kriisid ja kriisikolled külma sõja ajal: Berliini blokaad, Korea sõda, Kuuba kriis, Vietnami sõda. Võidurelvastumine ja desarmeerimine. Helsingi protsess. Suhete uus teravnemine (alates Afganistani sõja puhkemisest 1979).

Muutused Euroopa poliitilisel kaardil 20. sajandil.

2). Sotsialistlik maailmasüsteem pärast Teist maailmasõda

NSV Liit pärast Teist maailmasõda (poliitiline ja majanduslik areng), Eesti NSV (ühiskonnaelu ja majandus), sotsialistliku süsteemi kujunemine, poliitilise ja majandusliku arengu iseloomulikud jooned, kriisid (Ungari ülestõus, Praha kevad, sündmused Poolas), NSV Liidu ja sotsialistliku süsteemi kokkuvarisemine.

3). Saksamaa 20. sajandil

Poliitiline ja majanduslik areng 20. sajandi alguses. Esimese maailmasõja tagajärjed tulemused. Weimari vabariik. Suure majanduskriisi mõju. Natside võimuletulek ja nende poliitika.

Teise maailmasõja mõju ja tulemused. Berliini blokaad. Saksamaa lõhestamine (SLV ja SDV). Saksa majandusime. Berliini müür. Saksamaa taasühinemine.